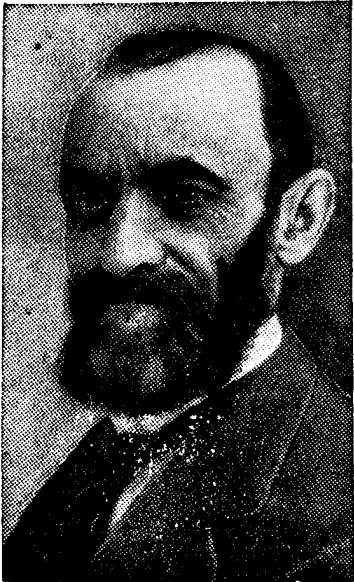

Józef Peano.

(W siedmiesiątą rocznicę urodzin).

Dnia 27 sierpnia br. obchodził 70-tą rocznicę swych urodzin znakomity uczony włoski

Józef Peano.

Giuseppe Peano, profesor matematyki w uniwersytecie w Turynie (od r. 1890), członek wielu akademij i towarzystw naukowych.

Peano urodził się w Spinetta, w prowincji Cuneo, z ojca Bartolomeo Peano, potomka starej rodziny piemontekich rolników.

Profesor Peano jest twórcą nowej gałęzi wiedzy, t. zw. „algebry logiki“ (nazywanej także „logiką symboliczną“) i autorem szeregu dzieł tak z wymienionego zakresu, jak i z dziedziny matematyki, z których znaczna część przyczyniła się w walny sposób do postępu matematyki i logiki, a nawet — dzięki oryginalności, głębi i precyzyjnemu sformułowaniu swych idei — zrewolucjonizowała te działy wiedzy, otwierając przed niemi nowe perspektywy.

Ze „szkoły“ Peany wyszedł cały zastęp wybitnych myślicieli, z których wymienić wystarczy słynnych uczonych: A. N. Whitehead'a, Bertranda Russell'a i Ludwika Couturat'a.

Nadto rozwijał Peano żywą działalność w dziedzinie *lingwistyki*, rzucając podwaliny pod jej nową gałąź: *językoznawstwo normatywne*, ku czemu pomocną mu była znajomość prawie wszystkich żyjących języków europejskich, nadto łaciny i greki, chińskiego (!) i japońskiego (!) oraz gramatyki porównawczej języków indoeuropejskich.

W swoim „Vocabulario Commune“, który jest pomnikiem rzadkiej u matematyków erudycji w dziedzinie językoznawstwa, zbadał wyczerpująco rozprzestrzenienie elementu leksykalnego grecko-łacińskiego we współczesnych językach indoeuropejskich i wykazał przy tej sposobności, że element ten — jako jedyny czynnik łączący słowozbiory

wspomnianych języków — winno się przyjąć za podstawę słownika przyszłego języka międzynarodowego. *internationale lingua*

Rozwijając swe idee w sposób konsekwentny, do słowozbioru grecko-łacińskiego, wyeliminowanego ze współczesnych języków europejskich, dostosował Peano uproszczoną do ostatnich granic *gramatykę* i w ten sposób stworzył język *pomocniczy*, który — dzięki swej prostocie, łatwości, harmonijnemu brzmieniu i naukowej podstawie — rywalizuje szczerze i w „Esperantem“ i innymi projektami języka międzynarodowego, znajdując uznanie u specjalistów-językoznawców, jak np. słynnych amerykańskich uczonych: Edwarda Sapir'a, Franciszka Boasa, Leonarda Bloomfielda.

W języku tym, zwanym „Interlingua“, publikuje się szereg dzieł i czasopism; w Polsce ukazuje się w tym języku Rocznik Krakowskiego Obserwatorium Astronomicznego wydawany przez prof. uniw. T. Banachiewicza, oraz (częściowo) „Wiadomości Matematyczne“ wydawane przez prof. uniw. S. Dicksteina w Warszawie. W Medjolanie wychodzi w „Interlingwie“ miesięcznik „Schola et Vita“ („Szkoła i życie“) redagowany przez ruchliwego prof. Nicolò Mastropaolo.

W Uniwersytecie Jagiellońskim stworzono w roku ubiegłym specjalny lektorat dla tego praktycznego języka, począwszy zaś od bieżącego roku szkolnego będzie on wykładany tytułem próby także w Wyższym Studium Handlowym w Krakowie.

Liczni przyjaciele, koledzy, współpracownicy, uczniowie i admiratorzy prof. Peano, rozsiani po całym świecie i należący do kilkudziesięciu narodowości, uczcili jego jubileusz wydaniem *działki zbiorowej*, które zawiera bio-

Willi Józefa Peany w Caveretto pod Turynem.

grafję i charakterystykę prof. Peano, szczegółowy wykaz publikacji jubilata oraz szeregu innych artykułów przeważnie dotyczących jego twórczości naukowej. Z Polaków zamieścili krótkie artykuły: prof. uniw. S. Dickstein z Warszawy, prof. uniw. W. M. Kozłowski z Poznania i dr. E. Stamm.

Zasłużonemu mezowi, łączacemu niepospolite zalety umysłu z rzadkimi przymiotami natury charakteru, żyćwie należy dłużej jeszcze lat *annus* pracy dla postępu wiedzy, dobra ludzkości i sławy włoskiej ojczyzny. *Beneemerito vito merito animo de claris omnibus consuetis longis adhaere laboris pro primum scientia bona humanitate gloria domino patria*

„Kurjer Literacko-Naukowy“ No 41 (pag. III) de 8/8 1928
supplemento ad „Ilustrowany Kurjer Codzienny“ in Kraków (Polonia)